

De fijne verstoring die AI heet

AI is niet zomaar een nieuwe tool in het klaslokaal; het dwingt het onderwijs tot een fundamentele herbezinning. Volgens onderwijskundige Barend Last bevinden we ons in een tussenfase: het oude systeem sterft af en het nieuwe krijgt nog vorm.

"J

e kunt een leerling niet meer thuis een essay laten schrijven", stelt Barend Last zonder omhaal. "Dat is gewoon geen valide toetsvorm

meer." In het onderwijs slaat de komst van kunstmatige intelligentie in als een bom. Want ja, leerlingen konden al knippen en plakken van Google, of hun moeder vragen het huiswerk te doen, maar taalmodellen zoals ChatGPT of Copilot combineren het beste van beide.

Last, zelf leraar, onderwijskundige en schrijver, spreekt over AI als een 'systeemtechnologie'. "AI is geen digibord. Het is geen leuke tool. Het is een systeemtechnologie, zoals de benzinemotor dat was of het internet. Het ontwricht hele markten en sectoren."

"Weet je nog hoe we 25 jaar geleden videobanden huurden in een videotheek en die dan na het weekend terugbrachten? Door de komst van internet bestaan videotheeken niet meer. Net zoals door de komst van de benzinemotor de meeste paarden en hun stallen uit het straatbeeld zijn verdwenen." Volgens Last werkt AI in het onderwijs door op drie fronten:

1. Onderwijs wordt verstoord door AI, met name op het vlak van toetsing en validiteit.
2. Onderwijs over AI: leerlingen moeten leren

omgaan met kunstmatige intelligentie als onderdeel van digitale geletterdheid.

3. Onderwijs met AI: als tool voor docenten, bijvoorbeeld in voorbereiding of differentiatie.

NIET WEREN, MAAR ONDERZOEKEN

Dat die verstoring het grootst is in het voortgezet onderwijs is geen toeval, aldus Last. "We toetsen daar veel en vaak summatief. Zelfs een reflectieverslag krijgt een cijfer. Het idee dat alles meetbaar moet zijn, zit diep in het dna van de middelbare school." Leraren kampen met vragen en frustraties: hoe toets je nog eerlijk? Hoe ga je om met leerlingen die ChatGPT gebruiken voor hun huiswerk? Last ziet in de praktijk een spectrum aan reacties. "Sommige leraren geven dan direct een onvoldoende, anderen passen de opdracht aan of gaan in gesprek. En dan kom je prachtige, creatieve oplossingen tegen. Zoals een docent Engels die zijn leerlingen vroeg AI te gebruiken en daarna samen reflecteerde op wat het opleverde."

Daarin schuilt volgens Last de kern: niet weren, maar samen onderzoeken. "Een leerling zei na verloop van tijd: Meester, ik merk dat ik er lui van word. Ik ga het niet meer gebruiken. Dan heb je door de veilige confrontatie met technologie iets bereikt." ►

'Je kunt een leerling niet meer thuis een essay laten schrijven'

